

DR. MAJDA SCHMIDT

ZGODNJA OBRAVNAVA OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

ZGODNJA OBRAVNAVA

- Zgodnja obravnava (ZO) je sistem **pomoči, intervencijskih** programov namenjenih **otrokom** z motnjami in njihovim **družinam**.
- Nove definicije - ZO je vsaka pomoč otroku, mladostniku, kadar doživi neko **ново, nepredvidljivo stanje** ...tekom odraščanja.

Cilji ZO so:

- **Preventiva** dodatnih motenj
- **Spodbujanje** socializacije in prilagajanja
- **Boljša integracija** v vrtec, šolo, skupino
- **Boljša kvaliteta** življenja družin
/opolnomočenje, vključitev v socialno mrežo/

ZGODNJA OBRAVNAVA

- ZO traja od rojstva do vstopa v šolo, pa tudi dalje..
- Namenjena ni samo otrokom z motnjami, odkloni, ampak celotni družini - **CELOSTNA OBRAVNAVA**
- Z ZO je potrebno pričeti **takoj!**
- ZO ima prednost – plastičnost možganov
- Prvih pet let življenja ne moremo primerjati z nobenim drugim razvojnim obdobjem
- **ZGODNJA OBRAVNAVA JE TEMELJNA IN NUJNA!**

ZGODNJA OBRAVNAVA

Pravico do zgodnje obravnave imajo:

- Otroci s tveganjem v razvoju,
- Otroci z razvojnimi motnjami
- Socialno ogroženi otroci

Kdo sodeluje pri ZO?

- Pediatri, psihiatri, nevrologi, psihologi, fizioterapevti, delovni terapevti, logopedi, medicinske sestre, spec.rehabilitacijski pedagogi, socialni delavci...
- **Timsko delo + individualiziran pristop**

PRIMER VPRAŠANJ ZA STARŠE NA PREGLEDU/SKRINING – odkrivanje rizičnih dejavnikov

- Ali je bila teža otroka ob rojstvu pod 2500 g?
- Ali ima kdo v družini (oče, sestra..) MDR, UT, ADHD/MPH, MAS ?
- Ali ima kateri od otrok diagnozo MPH?
- Ali je otrok povezoval besede v kratke stavke pri starosti 2 leti?
- Ali je opazna razlika v hoji med L in D nogo?
- Ali se ot. postavlja ves čas postavlja na prstke in ne na cela stopala?
- Ali obrača noge navznoter ali navzven ?
- Ali noge pri postavljanju pretirano zategne?

ZO V SLOVENIJI

- V **zdravstvenih domovih, razvojnih** ambulantah oz. centrih za OMR
- V **bolnišnicah**, enotah za intenzivno nego in terapijo
- V **razvojnih oddelkih** pri vrtcih (prilagojen program) in v integriranih skupinah (program s prilagojenim izvajanjem in DSP)
- **Logopedске** in **surdo-pedagoške** podporne programe izvajajo 3 centri za sluh in govor
- Svetovalni centri, vzgojne posvetovalnice, pedo-psihiatrični oddelki/dispanzerji
- V SLO deluje **12 timov** v **razvojnih** ambulantah (nosilec: pediater s special. znanjem iz otroške in razvojne nevrologije + 2 nevrofizioterapevta, + 0,5 logopeda + 0,5 delovnega terapevta)
- V SLO **nimamo** zakona o zgodnji obravnavi
- V svetu znan model obravnave v **Centrih za zgodnjo obravnavo + obravnava na domu**

KVALITETNA IN CELOSTNA ZO

- **Dostopna** vsem družinam
- Izvaja se v **neposrednem** okolju družine
- Je **prilagojena** otroku + potrebam + željam družine
- Je **interdisciplinarna** in **transdisciplinarna**
- Sestavljena iz **različnih** programov, služb in vključevanja **društev**, **nevladnih** organizacij + **skupin** za **starše**
- Cilj vseh je **zmanjšati stresorje** v družini, mobilizirati **socialno mrežo**
- Izdelava **individualiziranega** rehabilitacijskega programa za otroka + programa **pomoči družini**
- Družina naj spozna: objektivne **omejitve** otroka, **preostale** sposobnosti in potenciale

UČINKI ZGODNJE OBRAVNAVE

- Učinki na **motoričnem** področju
- Učinki na **kognitivnem** področju
- Učinki na **čustveno-socialnem** področju

Vključitev dodatnih **alternativnih** terapij:

- Terapija z živalmi
- Pomoč z umetnostjo
- Hidroterapija
- Posebne diete...

SKRB IN PODPORA DRUŽINAM Z OTROKI Z MOTNJAMI, PP

SKRB IN PODPORA DRUŽINAM Z OTROKI Z MOTNJAMI, PP

- **Pedopsihiatrični oddelki** splošnih bolnišnic se vključujejo v pomoč zaradi težav z mentalnim zdravjem
- V času hospitalizacije **svetujejo** družinam in sodelujejo s šolami in socialno-varstvenimi zavodi – problem premalo ustrezno usposobljenih strokovnjakov ter velika obremenjenost zaposlenih !!
- Pomoč **CSD, dnevni centri, podporne skupine, lokalna skupnost, društva**

SKRB IN PODPORA DRUŽINAM

- Številni avtorji opozarjajo na prevlado **medicinskega modela** v diagnostiki in obravnavi
- Vloga staršev je v procesu diagnosticiranja in obravnave **šibka**, običajno ne nastopajo v enakovredni vlogi (starši – laiki, starši – kooterapevti)
- Nujen je **sodelovalni model** – potencialna kompetentnost in učinkovitost
- Starši **učitelji** in **učenci** !

- Pomembno je, da so starši :
- Vključeni v **odločanje** pri obravnavi, timskih sestankih
- Vključeni v **izobraževanje** in **učenje** (vzroki motenj, usposabljanje otroka, pravni nasveti in informacije o podporah, kako spodbujati otrokov razvoj, vedenje.., aktivna pomoč otroku - učenje praktičnih veščin, znanj)
- Vključeni v **terapije, psihoterapije** - program za premagovanje stresa, program kognitivne vedenjske terapije, program učenja veščin in spretnosti – samozagovornišvo,

UČINKI MOTNJE NA STARŠE

- Za vse , ki delajo na področju motenj, je pomembno, da so seznanjeni z dejstvom, da odkrivanje oz. zaznavanje motnje sproža odzive, občutja...
- Občutje, zaznavanje motnje je v družini visoko subjektivno
- Tragedija, kriza, realno stanje...

TEORIJA STOPENJ, FAZ

PRIMARNA FAZA

Šok, zanikanje, žalost, depresija

SEKUNDARNA FAZA

Ambivalentnost, krivda, jeza, sram

TERCIARNA FAZA

Adaptacija, reorganizacija, sprejemanje